

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

GIREDI YA 12

XITSONGA: RIRIMI RO ENGETELA RO SUNGULA (FAL)

PAPILA RA 3 (P3)

NYENYANYANA/NYENYANKULU 2011

TIMARAKA: 100

NKARHI: tiawara ti $2\frac{1}{2}$

Papila leri ri na 8 wa tipheji.

SWITSUNDZUXO

- Papila leri ri avanyisiwile hi swiyenge swinharhu:
XIYENGE XA A: Switshuriwa swa switsalwana (50)
XIYENGE XA B: Switshuriwa swa switsalwambiko swo leha (30)
XIYENGE XA C: Switshuriwa swa switsalwambiko swo koma (20)
- U languteriwa ku hlamula xivutiso XIN'WE eka xiyenge xin'wana na xin'wana.
- Hlamula swivutiso hinkwaswo hi ririmi ra Xitsonga.
- Sungula ku hlamula xivutiso XIN'WANA na XIN'WANA eka pheji YINTSHWA u tlhela u nkhwatihata emakumu ka xiyenge xin'wana na xin'wana.
- Nombora nhlamulo hilaha swivutiso swi nomboriweke hakona. Nyika nhlamulo yin'wana na yin'wana nhlokomhaka leyi faneleke.
- Endla nkunguhato u nga si sungula ku tsala ntirho wa wena. Tirhisa pheji yin'we ntsena ku kombisa leswi u kunguhatiseke xiswona xitsalwana xa wena. Le henhla ka pheji leyi ku fanele ku tsariwa hi maletere lamakulu leswaku i NKUNGUHATO. U nga tirhisa mimepe yo hlengeleta miehleketo.
- Tsala hi vurhon'wana (swi saseka no vonaka), u landzelela milawu leyi faneleke ya mapeletelo, mahikahatelo na mavumbelo ya swivulwa.
- Landzelela swiletelo leswi andlariweke eka xivutiso xin'wana na xin'wana.
- Tirhisa kwalomu ka 80 wa timinete eka XIYENGE XA A, 40 wa timinete eka XIYENGE XA B na 30 wa timinete eka XIYENGE XA C.

XIYENGE XA A: SWITSHURIWA SWA SWITSALWANA

XIVUTISO XA 1

Swiletelo:

- Hlawula nhlokomhaka yin'we ntsena leyi u yi twisisaka swinene, u tsala xitsalwana hi yona, kambe u nga humi emhakeni.
- Rhanga u endla nkunguhato u nga si sungula ku tsala.
- Xitsalwana xa wena xi fanele ku va kwalomu ka 250 – 300 wa marito.

1.1 Kombisa mihandzu ya ku va tiko ra Afrika-Dzonga ri rhurherile Khapu ya Misava ya ntlangu wa bolo ya milenge. [50]

KUMBE

1.2 Aneka miehleketo ya wena ya ku va vadyondzi va ya na tiselulafoni eswikolweni hi nkarhi wa tidyondzo. [50]

KUMBE

1.3 Mavandla ya lavantshwa ya Afrika-Dzonga hi wona ya lawulaka tiko. Tsala u pfumela kumbe u kaneta mhaka leyi. [50]

KUMBE

1.4 Hlamusela ku pfuna kumbe ku onha ka muzavalazo etikweni. [50]

KUMBE

1.5 Rungula hi ta nghozi ya bazi leyi u nga tshama u yi vona. [50]

KUMBE

1.6 Ku humesiwa ka mbuyelo wa Giredi ya 12 eka maphephahungu swi koxile vutomi bya vana vo tala. Rungula hi mhaka leyi hi ku ya hi leswi u nga tshama u swi twa kumbe ku swi vona. [50]

KUMBE

- 1.7 Hi ku pfuniwa hi xifaniso lexi nga laha hansi paluxa nkoka wa micino ya ndhavuko erixakeni.

[Xifaniso lexi xi huma eka nkandziyiso wa va ka Nova Development Corporation]

[50]

KUMBE

- 1.8 Xifaniso lexi nga laha hansi i xikombiso xa vukorhokeri bya le xibedhlele. Hi ku vona ka wena xana swibedhlele swi tirha hi ndlela ya kahle ke? Seketela nhlamulo ya wena.

[Xifaniso lexi xi huma eka nkandziyiso wa va ka Nova Development Corporation]

[50]

NTSENGO WA XIYENGE XA A:

50

XIYENGE XA B: SWITSHURIWA SWA SWITSALWAMBIKO SWO LEHA

XIVUTISO XA 2

Swiletelo:

- Hlawula nhlokomhaka yin'we ntsena leyi u yi twisisaka swinene kutani u tsala xitsalwambiko hi yona, kambe u nga humi emhakeni.
- Rhangha u endla nkunguhato u nga si sungula ku tsala.
- Xitsalwambiko xa wena xi fanele ku va kwalomu ka 120 – 150 wa marito.
- Sungula nhlamulo ya wena eka PHEJI YINTSHWA.

2.1 Papila ra mafundza

Hi ku leteriwa hi adirese leyi nga laha hansi, tsala papila u endla xikombelo xo amukeriwa eka yunivhesiti ya Pitori.

University of Pretoria
Department of African Languages
PRETORIA
0002

[30]

KUMBE

2.2 N'wangulano

Lulamisa n'wangulano lowu veke kona exikarhi ka vafana vambirhi lava hlaleleke kumbe va yingiseleke ntlangu exikarhi ka xipanu xa Kaizer Chiefs na Orlando Pirates.

[30]

KUMBE

2.3 Memorandamu

Tanihi murhangeri wa vandla ra vuyimeri bya vadyondzi (RCL), tsalela nhloko ya xikolo hi swivilelo leswi mi nga na swona.

[30]

KUMBE

2.4 Xiviko

Tanihi mukhomi wa nkwama wa lavantshwa ekerekeni ya n'wina, nyika xiviko xa xiyimo xa timali.

[30]

NTSENGO WA XIYENGE XA B: 30

XIYENGE XA C: SWITSHURIWA SWA SWITSALWAMBIKO SWO KOMA

XIVUTISO XA 3

Swiletelo:

- Hlawula nhlokomhaka yin'we leyi u yi twisisaka swinene, kutani u tsala xitsalwambiko hi yona, kambe u nga humi emhakeni.
- Rhanga u endla nkunguhato u nga si sungula ku tsala.
- Xitsalwambiko xa wena xi fanele ku va kwalomu ka 80 – 100 wa marito.

3.1 Xinavetiso

Tsala xinavetiso xa mbhukuto wa swixavisiwa lowu nga ta va kona evhengeleni ra le kusuhi na le ka n'wina.

[20]

KUMBE

3.2 Swileriso

U murhangeri wa vantshwa ekerekeni ya n'wina, kutani longoloxa swileriso leswi faneleke ku landzeleriwa hi vantshwa hi nkarhi wa mpfuxelelo.

[20]

KUMBE

3.3 Fomo

U kumile basari eka mphikizano lowu a wu kondleteriwiile hi va ka ABSA. Kopunula kutani u tata fomo leyi landzelaka leyi va kombeleke leswaku u va rhumela yona.

FOMO YA KA ABSA

MAVITO:	
XIVONGO:	
RIMBEWU:	
SIKU RO VELEKIWA:	
NOMBORO YA PASI:	
ADIRESE YA POSO:	
ADIRESE YA VUTSHAMO:	
VITO RA XIKOLO:	
TIDYONDZO LETI NDZI DYONDZAKA TONA:	
RIHANYU:	
VUXOKOXOKO BYA LAVA VA NDZI TIVAKA:	
1. MAVITO:	
NOMBORO YA RIQINGHO:	
2. MAVITO:	
NOMBORO YA RIQINGHO:	
NSAYINO:	
SIKU:	

[20]

NTSENGO WA XIYENGE XA C: 20
NTSENGO WA TIMARAKA: 100